

Rapport

Rapport over een klacht over het Centraal Justitieel Incasso Bureau uit Leeuwarden.

Datum: 18 oktober 2011

Rapportnummer: 2011/308

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) tot op het moment waarop hij zich tot de Nationale ombudsman wendde aan hem bij het vonnis van 2 juli 2004 opgelegde ontnemingsmaatregel nog niet volledig heeft geëxecuteerd. De uitvoering wordt vertraagd doordat het CJIB voor het uitwinnen van saldi op bankrekeningen van in Luxemburg gevestigde vennootschappen afhankelijk is van de medewerking van de justitiële instanties in Luxemburg. Verzoeker is bezig met rehabilitatie maar wordt daarbij belemmerd omdat het niet bekend is hoelang de procedure nog gaat duren.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

I Bevindingen

1. Verzoekers klacht heeft betrekking op de tijd die het voor het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) kost om een ontnemingsmaatregel tegen hem en zijn ondernemingen ten uitvoer te leggen. De verschillende ondernemingen zijn statutair in verschillende landen buiten Nederland gevestigd en houden alle rekening in Luxemburg. Waar het verzoeker vooral om gaat is dat de feiten waar hij voor veroordeeld is zich afspeelden in 1997. De beslagen zijn in 2000 gelegd en hij heeft na zijn veroordeling zijn gevangenisstraf in 2006 uitgezeten. Hij wil gerehabiliteerd worden maar ervaart het als een belemmering dat het CJIB de executie van de maatregel nog niet heeft afgerond. Hij vraagt zich daarbij af waarom het CJIB alle vennootschappen niet tegelijkertijd kan executeren. Op het moment waarop verzoeker zich tot de Nationale ombudsman richtte was hij al ruim zes jaar aan het wachten en een vooruitzicht op een spoedige afronding was er nog niet.

2. Volgens de minister van Veiligheid en Justitie (verder: de minister) werd verzoeker onder meer bij vonnis van 2 juli 2004 veroordeeld tot de betaling van een ontnemingsmaatregel ten bedrage van € 91.445,00. Deze maatregel werd op 24 januari 2006 onherroepelijk. De ontnemingsmaatregel is vervolgens op 29 juni 2006 voor executie overgedragen aan het CJIB. Hierna heeft het CJIB verzoeker verzocht om tot betaling over te gaan en is begonnen met het uitwinnen van de gelegde conservatoire beslagen. Al snel bleek dat het om een gecompliceerde zaak ging, enerzijds omdat er sprake was van mededaders, waarvan één natuurlijk persoon en meerdere rechtspersonen (bij welke verzoeker bestuurder was), en anderzijds omdat er verschillende buitenlandse beslagen waren. De in Nederland in verband met de ontnemingsmaatregel van verzoeker gelegde beslagen op een Nederlandse bankrekening en een onroerende zaak leverden totaal € 22.122,98 op, zodat een bedrag van € 69.322,02 resteerde. Hierna moest het bankbeslag op de rekeningen van diverse vennootschappen waar verzoeker bestuurder van was in

Luxemburg worden uitgewonnen. Alle procedures werden op 11 april 2007 opgeschort omdat verzoeker een verzoek tot vermindering van de maatregel had ingediend. Het verzoek werd op 16 augustus 2007 door het Gerechtshof te 'sHertogenbosch afgewezen. De executiemaatregelen konden echter niet worden hervat omdat verzoeker ondertussen op 23 mei 2007 failliet was verklaard. Vanwege het faillissement werd het bankbeslag in Luxemburg van rechtswege beëindigd. Het faillissement is op 25 juni 2009 wegens een gebrek aan baten beëindigd, waarna de executie van de ontnemingsmaatregel kon worden hervat.

3. Naast verzoeker zijn er diverse rechtspersonen en één natuurlijk persoon, verder te noemen X, als mededaders veroordeeld tot betaling van een ontnemingsmaatregel. X was net als verzoeker bestuurder bij de verschillende vennootschappen. De executie van de ontnemingsmaatregel bij één van de vennootschappen, MI Limited, gaf problemen omdat MI Limited als rechtspersoon niet door Luxemburg werd erkend. Een gevolg hiervan was dat de inbeslaggenomen gelden (€ 93.000,00) niet direct ten gunste van de ontnemingsmaatregel konden strekken. Er moesten hiervoor rechterlijke procedures in Luxemburg worden gevoerd: op 28 oktober 2009 bepaalde het Gerechtshof in Luxemburg dat de gelden waar beslag op was gelegd mochten worden aangewend voor de ontnemingsmaatregelen van verzoeker en X. Ten behoeve van verzoeker werd een bedrag van € 46.500,00 (de helft van het oorspronkelijke bedrag) gereserveerd. Om dat bedrag daadwerkelijk te kunnen aanwenden en naar Nederland te halen is de Afdeling Internationale Rechtshulp in Strafzaken (AIRS) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie ingeschakeld. Volgens de minister heeft deze afdeling niet veel invloed op de duur van de afwikkeling. De uitwinning van de beslagen van de andere vennootschappen is ook gaande, maar het is nog niet duidelijk of de Luxemburgse autoriteiten op gelijke wijze beslissen als bij MI Limited. In verband met deze onzekere factor heeft het CJIB besloten de executie van de ontnemingsmaatregel van verzoeker op te schorten.

4. Volgens de minister is er geen sprake van een extreem lange periode dat de executie van de ontnemingsmaatregelen heeft geduurd. De zaak is op 29 juni 2006 ter executie overgedragen en sinds die overdracht heeft de uitvoering ook nog ruim twee jaar stilgelegen in verband met het door verzoeker ingediende verminderingsverzoek en de afwikkeling van zijn faillissement. Verder zou het inherent aan het uitwinnen van buitenlandse beslagen en de complexiteit en verwevenheid van de ontnemingsmaatregelen en de daaraan gekoppelde veroordeelden zijn dat daar meer tijd mee gemoeid is. Naar de mening van de minister heeft verzoeker bij het plegen van de strafbare feiten bewust gekozen voor complexe constructies met verschillende rechtspersonen en buitenlandse rekeningen en moet hij dan ook maar zelf de consequentie aanvaarden dat de executie meer tijd in beslag neemt.

5. De reactie van de minister werd aan verzoeker voorgelegd en die stelde dat de minister aan de essentie van zijn klacht was voorbijgegaan. Het vonnis van de rechtbank te Roermond in de strafzaak tegen MI Limited dateert al van 30 juli 2003. Er is geen hoger

beroep ingesteld. De vonnissen in de strafzaken tegen de andere vennootschappen dateren volgens verzoeker ook van 30 juli 2003 behalve het vonnis van de zaak tegen MBG Limited, dat dateert van 26 oktober 2004. De vonnissen waarbij de ontnemingsmaatregelen zijn opgelegd dateren van 11 december 2003 (behalve in het geval van MBG Limited). Verzoeker kan niet begrijpen dat er daarna nog zo'n tweeënhalf jaar wordt gewacht met het overdragen van de executie van die maatregelen aan het CJIB. Hij vraagt zich af waarom het CJIB niet voor alle vennootschappen tegelijk een rechtshulpverzoek heeft ingediend. Verder vraagt hij zich af hoelang het voorbehoud ten aanzien van het gereserveerde bedrag van € 46.500,00 gaat duren. Van complexe constructies is volgens verzoeker geen sprake en hij heeft daarom al in 2009 aan het CJIB laten weten dat hij beschikbaar is voor hulp. Van dit aanbod heeft het CJIB nog geen gebruik gemaakt. Ten slotte heeft verzoeker opgemerkt dat hij gelet op de hoogte van zijn inkomen niet in staat was om het restant van de ontnemingsmaatregel uit eigen middelen te voldoen.

6. Het commentaar en de vragen van verzoeker werden door de minister bij brief van 16 maart 2011 beantwoord. Voor de lengte van de executieprocedure maakt de minister onderscheid tussen het vonnis waarbij verzoeker tot een ontnemingsmaatregel was veroordeeld (ten bedrage van € 91.445,00) en het vonnis waarbij MI Limited tot een ontnemingsmaatregel was veroordeeld (ten bedrage van € 371.952,20). Het eerste vonnis was op 24 januari 2006 onherroepelijk geworden en op 29 juni 2006 ter executie aan het CJIB overgedragen. Het tweede vonnis was al op 30 december 2003 onherroepelijk geworden en op 21 juni 2004 voor executie aan het CJIB overgedragen. Het Openbaar Ministerie (OM) heeft dit per abuis als ontnemingsmaatregel zonder conservatoir beslag aangeleverd. Omdat het CJIB geen vermogensbestanddelen van MI Limited kon traceren lag de executie tot begin 2007 stil, toen de advocaat van verzoeker had laten weten dat er sprake was van een conservatoir beslag. Dit heeft het OM op 9 maart 2007 aan het CJIB bevestigd waarna het CJIB is overgegaan tot uitwinning van dit beslag. Om tot die uitwinning te kunnen komen, moesten er diverse procedures in Luxemburg worden gevolgd.

De vraag van verzoeker of er niet voor alle vennootschappen tegelijk een rechtshulpverzoek was ingediend, werd door de minister ontkennend beantwoord. Er is een zaak-gerichte werkwijze gevolgd waarbij de executie van de ene zaak niet wordt gekoppeld aan de executie van een andere zaak van dezelfde veroordeelde. Als er sprake is van verschillende zaken van verschillende veroordeelden is een koppeling in het geheel niet mogelijk. Voor elke zaak wordt een afzonderlijk rechtshulpverzoek ingediend, aldus de minister.

De duur van het proces in Luxemburg zelf is na het onherroepelijk worden van de uitspraak van de Luxemburgse rechter op 28 oktober 2009 vertraagd doordat een medebestuurder bezwaar heeft gemaakt tegen de overmaking van de tegoeden naar Nederland. De advocaat van die medebestuurder zou inmiddels hebben laten weten dat

het bezwaar is ingetrokken, maar dat is nog niet door de plaatselijke autoriteiten bevestigd.

Het voorbehoud van het bedrag dat gereserveerd staat om in mindering te worden gebracht op de ontnemingsmaatregel van verzoeker blijft van kracht tot het beslag definitief is afgewikkeld en het bedrag daadwerkelijk is ontvangen.

7. In zijn vervolgreactie op de antwoorden van de minister merkte verzoeker op dat het CJIB vanaf 21 februari 2003 op de hoogte had kunnen zijn van de fout van het OM. Op die datum had verzoeker voor alle vennootschappen op zijn huisadres beslagen ontvangen van de officier van justitie van het parket te Roermond. Als hij zich toen niet proactief had opgesteld was er wellicht nog niets gebeurd. Verder gaf verzoeker aan dat hij over de afwikkeling van de beslagen in Luxemburg contact heeft met de officier van justitie in dat land. Hij zou graag willen dat alle zaken op dezelfde manier worden afgehandeld en dat er een einde komt aan het gekibbel tussen deze Luxemburgse officier en de Nederlandse AIRS.

8. In verband met de openstaande ontnemingsmaatregelen ontving verzoeker nog een brief van het CJIB van 7 juli 2011 waarin zijn standpunt werd gevraagd over de mogelijke uitwinning van een tweetal vorderingen. Volgens verzoeker vraagt het CJIB weer naar dezelfde informatie die al sinds het rapport van de forensische accountantsdienst van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) van 28 maart 2002 bekend is.

II Beoordeling

9. Verzoeker klaagt erover dat de tenuitvoerlegging van een hem opgelegde ontnemingsmaatregel onnodig veel tijd in beslag neemt. Bij vonnis van 2 juli 2004 werd hij veroordeeld tot de betaling van een ontnemingsmaatregel ten bedrage van € 91.445,00. Dit vonnis is op 24 januari 2006 onherroepelijk geworden. Na het uitwinnen van de conservatoire beslagen in Nederland resteerde nog een bedrag van € 69.322,02. Om dit binnen te kunnen halen moest het CJIB conservatoir beslag leggen op de Luxemburgse bankrekeningen van de vennootschappen waar verzoeker bestuurder van was. Volgens de minister kwam de executie in Luxemburg pas begin 2007 op gang omdat het OM bij de overdracht aan het CJIB in juli 2004 had verzuimd de ontnemingsmaatregel met conservatoir beslag in Luxemburg over te dragen. Kort nadat dat verzuim was gecorrigeerd lag de procedure van 11 april 2007 tot 25 juni 2009 stil omdat verzoeker om een vermindering had gevraagd en omdat hij in een faillissementsprocedure terechtkwam. Volgens de minister is het niet mogelijk om voor alle vennootschappen tegelijkertijd een rechtshulpverzoek in te dienen, zoals verzoeker had gesuggereerd om de procedure te versnellen. Verder is de minister van mening dat het uitwinnen van buitenlandse beslagen – zeker als er meer vennootschappen bij betrokken zijn – altijd tijdrovend is. Verzoeker heeft dat volgens de minister zelf in de hand gewerkt doordat hij bij het plegen van zijn strafbare feiten bewust heeft gekozen voor complexe constructies met verschillende rechtspersonen en buitenlandse bankrekeningen. Omdat er ook ontnemingsmaatregelen

aan de vennootschappen waren opgelegd en de uitwinning van die beslagen ook in gang was gezet, berichtte de minister dat de uitvoering van de ontnemingsmaatregel van verzoeker was opgeschort.

10. Het is duidelijk dat het CJIB de aan verzoeker opgelegde ontnemingsmaatregel met zo min mogelijk vertraging moet uitvoeren. Dit levert 'winst' op zowel voor de Nederlandse staat, die eerder het geld van de maatregel in handen heeft en met minder uitvoeringskosten wordt geconfronteerd, als voor verzoeker, die – zoals hij zelf heeft aangegeven – bezig is met zijn rehabilitatie en de vertraging in de uitvoering van de ontnemingsmaatregelen daarbij als een belemmering ervaart. Door de minister is erkend dat het OM een fout heeft gemaakt door de ontnemingsmaatregel zonder conservatoir beslag aan het CJIB aan te leveren. Dit heeft een vertraging van ongeveer een jaar opgeleverd. De daarna ontstane vertraging als gevolg van de door verzoeker gevraagde vermindering en het faillissement waarin hij terecht kwam, is uiteraard niet aan de minister toe te rekenen. De zaak is ook voor de Nationale ombudsman complex: hierbij spelen factoren mee als verschillende in het buitenland gevestigde betrokken vennootschappen, verschillende betrokken natuurlijke personen en vooral de afhankelijkheid van de instanties in Luxemburg. Dit staat een gewogen oordeel over de behandelingsduur in de weg.

11. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat overheidsinstanties bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit brengt onder meer met zich mee dat het CJIB voor het verwerven van informatie die het nodig heeft om een ontnemingsmaatregel te kunnen executeren bij verschillende instanties te rade moet gaan. Volgens de minister heeft verzoeker de lange behandelingsduur voor een deel zelf in de hand gewerkt omdat hij bij het plegen van zijn strafbare feiten bewust heeft gekozen voor complexe constructies met verschillende rechtspersonen en buitenlandse bankrekeningen. De Nationale ombudsman vindt deze opmerking in deze fase niet terecht omdat verzoeker in 2009 zelf heeft aangeboden beschikbaar te zijn voor hulp. Van dit aanbod is tot nog toe geen gebruik gemaakt. Als het CJIB wel op het aanbod was ingegaan, had het wellicht de complexe constructies beter kunnen ontrafelen en de ontnemingsmaatregel sneller kunnen uitvoeren. Nu het CJIB dat niet heeft gedaan, is er gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman ziet in het voorgaande aanleiding om aan dit rapport een aanbeveling te verbinden.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (althans de Minister van Veiligheid en Justitie) is gegrond wegens strijd met het vereiste

van actieve en adequate informatieverwerking.

Aanbeveling

De minister van Veiligheid en Justitie wordt in overweging gegeven te bevorderen dat het CJIB met verzoeker rond de tafel gaat zitten om de complexe constructies met verschillende rechtspersonen met hem te bespreken en de door hem aangereikte oplossingen voor een snellere executie op toepasbaarheid te toetsen.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 1 oktober 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift met een klacht over een gedraging van het Centraal Justitieel Incasso Bureau uit Leeuwarden.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Veiligheid en Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

De nadere reactie van verzoeker werd ook aan de minister van Veiligheid en Justitie voorgelegd.

Verzoeker gaf als laatste een reactie op het aanvullende commentaar van de minister van Veiligheid en Justitie.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

De minister van Veiligheid en Justitie gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 30 september 2010 aan de Nationale ombudsman

Reactie van de minister van Veiligheid en Justitie van 22 december 2010

Brief van verzoeker van 19 januari 2011

Brief van verzoeker van 3 februari 2011

Nadere reactie van de minister van Veiligheid en Justitie van 16 maart 2011

Brief van verzoeker van 31 maart 2011

Brief van verzoeker van 11 april 2011

Brief van verzoeker van 19 april 2011

Brief van verzoeker van 16 augustus 2011

Brief van verzoeker van 13 september 2011